

Advokaatide/õigusnõustajate koolitussüsteemid ELis

Prantsusmaa

Teabe esitaja: Riiklik Advokatuuride Nõukogu (*Conseil National des Barreaux*)

Aprill 2014

ADVOKAATIDE/ÕIGUSNÕUSTAJATE RIIKLIKU KOOLITUSSÜSTEEMI KIRJELDUS – Prantsusmaa

1. Juurdepääs kutsealale

Kõrgharidus/ülikooliharidus	JAH
Õigusteaduse kraad on kohustuslik	JAH. Advokaadiks saamise eeltingimus on õigusteaduse magistrakraadi või sellega samaväärselise akadeemilise kraadi olemasolu. Õiguslik alus Prantsuse keeles: arrêté du 25 novembre 1998 fixant la liste des titres ou diplômes reconnus comme équivalents à la maîtrise en droit pour l'exercice de la profession d'avocat ja Arrêté du 21 mars 2007 .
Täieõiguslikuks advokaadiks/õigusnõustajaks saamise nõuded	<ul style="list-style-type: none">• Kodakondsusega seotud nõue: Prantsusmaa kodakondsus, ühe ELi liikmesriigi või Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi kodakondsus, sellise riigi või territoriaalse üksuse kodakondsus, mis ei kuulu ELi või EMPsse ning mis lubab Prantsusmaa kodanikel tegutseda advokaadi kutsealal samadel tingimustel, mida kohaldatakse nende huvitatud isikute suhtes, kes soovivad praktiseerida advokaadina Prantsusmaal, või pagulase staatus või kodakondsuseta isiku staatus, mida tunnistab pagulaste ja kodumaalt lahkunute kaitse

	<p>Prantsusmaa büroo (OFPRA).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Akadeemilise kraadi nõue: õigusteaduse magistrikraadi (<i>Master 1</i>) või samaväärse kraadi olemasolu ning CAPA-sertifikaat (näitab isiku sobivust advokaadi kutsealal tegutsemiseks (<i>certificat d'aptitude à la profession d'avocat</i>)). • Kõlbelisusega seotud nõue: kandidaat ei tohi olla mõistetud süüdi kuriteos ning tema suhtes ei tohi olla kohaldatud mis tahes distsiplinaarkaristusi, ta ei tohi olla pankrotis ning tema suhtes ei tohi olla kohaldatud mis tahes muud liiki karistusi. • Advokatuuris registreerimise nõue: <ul style="list-style-type: none"> ○ ta peab edukalt sooritama CAPA lõpueksami; ○ pärast CAPA lõpueksami edukat sooritamist peab advokaadi praktikant andma vande ja registreerima end selle advokatuuri praktiseerivate advokaatide nimekirjas, kus ta soovib hakata advokaadina tegutsema (vt 27. novembri 1991. aasta dekreed artikkel 101). <p>Õiguslik alus (prantsuse keeles): loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques; décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991. organisant la profession d'avocat.</p>
<p>Alternatiivsed võimalused kutsealale juurdepääsuks</p> <p>Teatava kategooria kutseala esindajad on lähtuvalt varasemast tegevusest (nagu on osutatud dekreediga nr 91-1197 artiklites 97 ja 98 (décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat)):</p> <p>– vabastatud eespool nimetatud 31. detsembri 1971. aasta seaduse artikli 11 lõikes 2 (article 11 (2°) de la loi du 31 décembre 1971) sätestatud akadeemilise kraadi nõude, koolitusnõuete ning advokaadi kutsealale sobivust kinnitava sertifikaadiga seotud nõude täitmisest:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Prantsusmaa riiginõukogu (<i>Conseil d'État</i>) endised ja praegused liikmed ning samuti halduskohtute ja haldusapellatsioonikohtute endised ja praegused liikmed; 2) kontrollikoja ning Prantsuse Polüneesia ja Uus-Kaledoonia piirkondlike kontrollikodade endised ja praegused kohtunikud; 3) dekreediga nr 58-1270 (ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature) hõlmatud kohtute endised ja praegused kohtunikud; 4) õigusteadust õpetavad ülikooliprofessorid; 5) riiginõukogu ja kassatsioonikohtu advokaadid; 	

- 6) endised advokaadid, kellel oli õigus esineda apellatsioonikohtu ees;
 7) endised advokaadid, kes on registreeritud Prantsusmaa advokatuuris, ning endised õigusnõustajad;

– vabastatud teoreetilise ja praktilise koolituse läbimise kohustusest ning advokaadi kutsealale sobivust kinnitava sertifikaadiga seotud nõude täitmisest:

- 1) notarid, kohtutäiturid, kaubandusküsimusi käsitlevate kohtute sekretärid, kohtuadministraatorid ning äriühingute finantsseisundi taastamise ja likvideerimisega tegelevad haldurid, endised likvideerijad ja kohtuadministraatorid, intellektuaalomandi küsimustega tegelenud nõustajad ja leiutiste patentimise küsimustega tegelenud endised patendivolinikud, kes on täitnud oma ülesandeid vähemalt viie aasta jooksul;
- 2) ülikooli professorid, dotsendid ja lektorid ja õppejõud, kui neil on doktorikraad õigusteaduses, majandusteaduses või juhtimises ning nad suudavad tõendada viieaastast loengute pidamise kogemust eespool nimetatud ametikohal õppe- ja teadusüksustes;
- 3) äriühingute juristid, kes suudavad tõendada vähemalt kaheksa-aastast töökogemust ühe või mitme äriühingu juriidilises osakonnas;
- 4) A-kategooria riigiteenistujad ja endised riigiteenistujad või sellesse kategooriasse kuuluvate riigiteenistujatena käsitletavat isikud, kes on tegelenud õigusküsimustega riigiasutuses või -teenistuses või rahvusvahelises organisatsioonis vähemalt kaheksa aastat;
- 5) ametiühingute õigusatašeed, kes on õigusvaldkonnas tegutsenud vähemalt kaheksa aastat;
- 6) palgalised juristid, kes töötavad advokaadi (*avocat*), ühenduse või õigusbüroo, praktiseeriva advokaadi büroo või riiginõukogu või kassatsioonikohtus töötava advokaadi heaks ning kes suudavad tõendada, et nad on õigusvaldkonnas töötanud vähemalt kaheksa aastat pärast 31. detsembri 1971. aasta seaduse artikli 11 lõikes 2 nimetatud ametinimetuse või akadeemilise kraadi omandamist;
- 7) isikud, keda on nimetatud 25. jaanuari 2011. aasta seaduse nr 2011-94 artiklis 22 ([article 22 de la loi n° 2011-94 du 25 janvier 2011 portant réforme de la représentation devant les cours d'appel](#));
- 8) parlamendisaadikute abid või senaatorite assistendid, kes on põhikohaga töötanud õigusvaldkonnas juhtival kohal vähemalt kaheksa aastat.

2. Koolitus kutsepraktika ajal

<p>Kas on nõutav kutsepraktika läbimine?</p>	<p>JAH</p>	<p>Õiguslik alus (prantsuse keeles): 27. novembri 1991. aasta dekreet nr 91-1197 advokaatide kutseala korralduse kohta (décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat).</p>
<p>Kohustuslik</p>	<p>JAH</p>	<p>Kindlaksmääratud kestus: Piirkondlikes advokaatide koolides (CRFPA) toimuv koolitus kestab 18 kuud.</p>

<p>Kutsepraktika raames pakutava koolituse korraldamise eest vastutavad struktuurid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piirkondlikud advokaatide koolid (<i>École d'avocats – EDA</i>) (endine nimi: advokaatide kutseõppe piirkondlik keskus; CRFPA – <i>Centre Régional de Formation Professionnelle des Avocats</i>). • Prantsusmaa Riiklik Advokatuuride Nõukogu (<i>Conseil National des Barreaux</i>). <p>Õiguslik alus (prantsuse keeles): 31. detsembri 1971. aasta seaduse (<i>la loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques</i>) artiklid 13 ja 21-1.</p>	
<p>Kutsepraktika raames pakutava koolituse vorm</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kursused CRFPAs (vt eespool, <i>École d'avocats – EDA</i>). • Praktika (kohtutes, äriühingutes). • Teise astme magistriõpe (<i>Master 2</i>). • Praktika õigusbüroos (üksikasjad on esitatud allpool punktis „Kutsepraktika periood on jagatud erinevateks etappideks”). 	
<p>Sobivuseksam/kontroll enne kutsepraktika algust</p>	<p>JAH</p>	<p>CRFPA sobivuseksam.</p> <p>Õiguslik alus (prantsuse keeles): 27. novembri 1991. aasta dekreeidi nr 91-1197 artikkel 57 ja 11. septembri 2003. aasta korraldus (<i>fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au CRFPA</i>).</p>
<p>Kindlaksmääratud õppekava kutsepraktika ajal</p>	<p>JAH</p>	<p>27. novembri 1991. aasta dekreeidi nr 91-1197 (advokaatide kutseala korralduse kohta) alajao 3 artikkel 57 (<i>sous section 3 du décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991, notamment article 57</i>).</p> <p>Kuuekuuline esmaõpe – peamised teemad:</p> <p>kutse-eetika, õigusaktide koostamine, suuline seisukohtade esitamine ja argumenteerimine, menetlused, õigusbüroo juhtimine, nüüdisvõõrkeeled.</p>

<p>ELi õigust ja keeleõpet käsitlevad erisused</p>	<p>JAH.</p> <p>Keeleõpe CRFPA sobivuseksam hõlmab suulist testi ühes nüüdisvõõrkeeles, mis on loetletud 11. septembri 2003. aasta korralduse (mis käsitleb CRFPA sobivuseksami programmi ja korda) lisas (arrêté du 11 septembre 2003 fixant le programme et les modalités de l'examen d'accès au centre régional de formation professionnelle d'avocats).</p> <p>ELi õiguse alane koolitus: 27. novembri 1991. aasta dekreeidi nr 91-1197 artikkel 57 (décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991); ELi õigust ei ole nimetatud üldise baaskoolituse osana. Samas 7. detsembri 2005. aasta korraldusest (arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat) selgub, et:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dekreeidi lisas esitatud programmis on sõnaselgelt nimetatud ühenduse õigust ja Euroopa õigust (ELi institutsionaalne õigus / materiaalõigus); – sobivuseksam peab hõlmama 15-minutilist suulist harjutust, millele järgneb kolmetunnine kaasuse ettevalmistamine tsiviil-, kaubandus-, sotsiaal-, kriminaal-, haldus- või ühenduse õiguse valdkonnas kandidaadi omal valikul („<i>coefficient 2</i>”) (7. detsembri 2005. aasta korralduse artikkel 3). <p>Piirkondlike advokaatide koolide (EDA) õppekavad on erinevad ning ELi õiguse alast koolitust pakutakse üha sagedamini, sest ELi õiguse mõju Prantsusmaa õigusele kasvab kõigis valdkondades; ELi õigust õpetatakse sageli mitte ainult eraldi kursustel, vaid ka teiste ainete (kriminaalõigus, tsiviilõigus, sotsiaalõigus) õpetamise käigus. Prantsusmaa advokatuuride esindus (Délégation des Barreaux de France (DBF)) on välja töötanud ELi õiguse alase õppemooduli, mida kasutavad mõned piirkondlikud advokaatide koolid.</p>
<p>Kutsepraktika periood on</p>	<p>JAH. Õiguslik alus (prantsuse keeles):</p>

<p>jagatud erinevateks etappideks</p>	<p>27. novembri 1991. aasta dekreeedi nr 91-1197 (décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991) artikkel 58.</p> <p>18-kuuline koolitusperiood on jagatud kolmeks kalendaarseks osaks:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CRFPAs kuue kuu jooksul toimuvad kursused on suunatud baasteadmiste omandamisele; • 6–8 kuud pühendatakse individuaalse õppeprojekti läbimisele; selle koolituse läbimiseks on kaks võimalust: praktika (kohtud, äriühingud) või õppimine ülikoolis magistriõppe teisel astmel (<i>Master 2</i>); • 6-kuuline praktika õigusbüroos (selle praktika puhul tuleb sõlmida kolmepoolne kokkulepe piirkondliku keskuse, praktikandi ja praktikajuhendaja vahel). 	
<p>Kutsepraktika järgne hindamine/eksam</p>	<p>JAH</p>	<p>CRFPAs toimunud kutsepraktika järel peab kandidaat sooritama eksami õigusvaldkonna ametisse sobivust näitava sertifikaadi (CAPA) saamiseks vastavalt 7. detsembri 2005. aasta korralduses (arrêté du 7 décembre 2005 fixant le programme et les modalités de l'examen d'aptitude à la profession d'avocat) sätestatud menetlustele.</p>
<p>3. Täiendusõppe süsteem</p>		
<p>Täiendusõppe ja spetsialiseerumisõppe eristamine</p>	<p>JAH. Õiguslik alus (prantsuse keeles): 27. novembri 1991. aasta dekreeedi nr 91-1197 (décret n° 91-1197 du 27 novembre 1991) artikkel 85.</p> <p>Igal aastal avaldab Prantsusmaa Riiklik Advokatuuride Nõukogu nende advokaatide riikliku loetelu, kes on spetsialiseerunud ühes või kahes valdkonnas, kusjuures loetelu hõlmab ka neid advokaate, kellel on õigus esineda apellatsioonikohtu ees, nagu on sätestatud 31. detsembri 1971. aasta seaduse artikli 1 neljandas lõigus (vt eespool osa „Täieõiguslikuks advokaadiks</p>	

		saamise nõuded”).
Täiendusõppe läbimisega seotud kohustused	JAH	<p>Kutse-eetikast tulenev kohustus läbida täiendusõpe on ette nähtud seadusega, mis koostati pärast konsulteerimist Prantsusmaa Riikliku Advokatuuride Nõukoguga ja milles on sätestatud menetlused.</p> <p>Õiguslik alus (prantsuse keeles)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 31. detsembri 1971. aasta seaduse (loi du 31 décembre 1971 portant réforme de certaines professions judiciaires et juridiques) artikkel 14-2 (täiendusõpe on kohustuslik advokatuuris registreeritud advokaatide jaoks). • 27. novembri 1991. aasta dekreeidi artiklid 85 ja 85-1 (articles 85 et 85-1 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat). • Décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats.
Spetsialiseerumisõppe läbimisega seotud kohustused	JAH	<p>Õiguslik alus: advokaadi kutseala korraldust reguleeriva 27. novembri 1991. aasta dekreeidi artikkel 85 (article 85 du décret du 27 novembre 1991 organisant la profession d'avocat).</p> <p>Spetsialiseerunud advokaadid pühendavad pool neile täiendusõppeks ette nähtud ajast oma spetsialiseerumisvaldkonnale või -valdkondadele.</p>
Kohustused seoses võõrkeelte õppimisega		Kohustused puuduvad.
Täiendusõppe raames ELi õiguse omandamisega seotud		Kohustused puuduvad.

kohustused	
<i>4. Akrediteerimissüsteemid ja koolituspakkujad</i>	
Akrediteerimisvõimalus	<p>JAH.</p> <p>Puudub kohustuslik akrediteerimiskord, mis tuleks läbida advokaatidele koolituse pakkumiseks.</p> <p>Otsuses nr 2011-004 (<i>décision du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats</i>) on sätestatud, et koolituspakkuja peab edastama igal aastal või iga kahe kuu järel või igal semestril Prantsusmaa Riiklikule Advokatuuride Nõukogule üksikasjaliku koolitusprogrammi vastava perioodi kohta. Kohustuslik on vaid programmi esitamine. Prantsusmaa Riiklik Advokatuuride Nõukogu ei kontrolli koolitusprogrammi ega pakutavate koolituste sisu.</p>
Nende koolituspakkujate arv, kes pakuvad akrediteeritud täiendusõpet	Andmed ei ole kättesaadavad. (Kuna pakutavate koolituste üle kontrolli ei tehta, puuduvad ka andmed koolituspakkujate arvu kohta.)
Nende koolituspakkujate liik, kes töötavad välja akrediteeritud täiendusõppe kursusi	<ul style="list-style-type: none"> • CRFPA – advokaatide kutseõppe piirkondlikud keskused (<i>Écoles d'avocats</i> – EDA). • Advokatuurid. • Prantsusmaa advokatuuride hallatavad või loodud organisatsioonid. • Akrediteeritud eraõiguslikud tulunduslikud koolituspakkujad.
Nende koolituspakkujate arv, kes korraldavad spetsialiseerumiseks ettevalmistavaid koolituskursusi	Andmed ei ole kättesaadavad. (Kuna pakutavate koolituste üle kontrolli ei tehta, puuduvad ka andmed koolituspakkujate arvu kohta.)
Nende koolituspakkujate liik, kes	<ul style="list-style-type: none"> • Advokatuurid.

<p>töötavad välja akrediteeritud ja spetsialiseerumiseks ettevalmistavaid koolituskursusi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Advokatuuri hallatavad või loodud organisatsioonid. • Akrediteeritud eraõiguslikud tulunduslikud koolituspakkujad (õigusbürood). • Akrediteeritud eraõiguslikud või avalik-õiguslikud mittetulunduslikud koolituspakkujad (ülikoolid). • Akrediteerimata eraõiguslikud tulunduslikud koolituspakkujad. • Akrediteerimata eraõiguslikud või avalik-õiguslikud mittetulunduslikud koolituspakkujad. 	
<p>Koolituste liigid ja õppemeetodid</p>		
<p>Koolituste liigid, mis on heaks kiidetud täiendusõppe või spetsialiseerumisõppe läbimise kohustuse raames</p>	<p>Täiendusõpe</p> <ul style="list-style-type: none"> • õigusartiklite avaldamine; • advokaatide, koolide või muude kutseõppeorganisatsioonide pakutav koolitus; • osalemine õigusvaldkonna kollokviumidel või konverentsidel või advokaatide kutsetegevusega otseselt seotud üritustel; • advokaatide pakutav õpe; • täiendusõppe kaugõppe vormis; • teistes liikmesriikides läbitud täiendusõppe, mida tunnustatakse vastastikku. 	<p>Osalemine koolitusel, mis toimub teises liikmesriigis:</p> <p>välisriigis läbitud koolitusi ja kogutud ainepunkte võib arvesse võtta täiendusõppe läbimise kohustuse täitmise arvestamisel vastavalt 25. novembri 2011. aasta otsuses nr 2011-004 (millele on viidatud allpool) kehtestatud normidele.</p> <p>Õiguslik alus: <u>décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération</u></p>

		<p>sur les modalités d'application de la formation continue des avocats, artikkel 6.</p>
--	--	--

5. Järelevalve koolituse üle

Täiendusõppe üle järelevalvet tegevad organisatsioonid

- Riikliku Advokatuuride Nõukogu kutseõppe komitee:
 - kontroll täiendusõppe üle, mida pakuvad advokaatide kutseõppe piirkondlikud keskused (CRFPA);
 - kontroll nende täiendusõppe programmide üle, mida rahastatakse vabade kutsealade esindajate täiendusõppeks mõeldud fondist ([FIF-PL](#) – *Fond Interprofessionnel de Formation des Professionnels Libéraux*), kusjuures **CRFPA** pakutavat koolitust hinnatakse lähtuvalt kahest kriteeriumist: stiil (sihtrühm ja laad) ja sisu (kõiki õigusvaldkondi hõlmavate koolituste mitmekesisus, pidades silmas temaatilisi õigusvaldkondi).
- FIF-PL sõlmib rahastamiskokkulepped kõigi advokaatide koolidega (piirkondlikud advokaatide koolid – *écoles d'avocats*).
- Riikliku Advokatuuride Nõukogu kutseõppe komitee eraldab osa FIF-PL rahalistest vahenditest advokaatide ametiühingutele, kes on registreeritud kutseõppe pakujana vastavalt artiklile L.6351-1 ja kes järgivad Prantsusmaa tööseadustikku (*Code du travail*) ning kes on esitanud oma täiendusõppe programmi Riiklikule Advokatuuride Nõukogule. Samas programmi sisu ei kontrollita. Kehtib vaid kohustus programm esitada.

<p>Järelevalveprotsess</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Otsuses nr 2011-004 (décision à caractère normatif n 2011-004 du 25 novembre 2011 portant délibération sur les modalités d'application de la formation continue des avocats) on sätestatud, et koolituspakkuja peab edastama igal aastal Prantsusmaa Riiklikule Advokatuuride Nõukogule üksikasjaliku koolitusprogrammi vastava perioodi kohta. • Advokatuuri nõukogud (Conseils de l'Ordre des Barreaux) kontrollivad tagantjärele, et täiendusõppe läbimise kohustus oleks täidetud (loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971, artikkel 17; décret du 27 novembre 1991, artikkel 85-1; décision à caractère normatif n. 2011-004, artikkel 8).
<p>Spetsialiseerumisõppe üle järelevalvet tegevad asutused</p>	<p>Advokaatidele peamiselt eraõiguslike või avalik-õiguslike mittekutsealaste asutuste poolt pakutava täiendusõppe sisu üle ei tehta kohustuslikku ega põhjalikku kontrolli.</p> <p>Riiklik Advokatuuride Nõukogu kontrollib ainult advokaatide kutseõppe piirkondlike keskuste (CRFPA) pakutavaid koolitusi ja teeb valideerimismenetluse raames erasektori asutuste pakutavate koolituste üle valikulist kontrolli, kui need asutused on esitanud selleks avalduse (menetlust on üksikasjalikult kirjeldatud otsuses nr 2011-004 (décision à caractère normative 2011-004)).</p>
<p>Järelevalveprotsess</p>	<p>Kohustuslik on vaid tagantjärele kontrollida, kas kõik advokaadid, sealhulgas spetsialiseerunud advokaadid on täitnud täiendusõppe läbimise kohustuse. Kontrolli teevad advokatuuri nõukogud (Conseils de l'Ordre des Barreaux) (vt 31. detsembri 1971. aasta seaduse (loi n° 71-1130 du 31 décembre 1971) artikkel 14-2 ning 27. novembri 1991. aasta dekreedid (décret du 27 novembre 1991) artikkel 85).</p>

6. Koolitussüsteemi riiklik reform

2011. aasta lõpus otsustas Riiklik Advokatuuride Nõukogu kaotada pehmendava reegli, mille kohaselt oli võimalik läbida kalendriaastas 20 tundi täiendusõpet või 40 tundi täiendusõpet kahe järjestikuse aasta jooksul, ning samuti otsustati loobuda täiendusõppe kohustuse täitmise arvutamisel iga-aastasest nõudest läbida 20 tundi koolitust.

Seda muudatust ei ole veel ellu viidud, sest justiitsministeerium on esitanud reservatsioonid.

Täiendusõppe korda reformiti 2011. aastal otsusega nr 2011-004; sellepärast ei ole lähiajal reformi oodata.

Allikas: Euroopa õiguslase koolituse teemaline katseprojekt „Lot 2 – Study on the state of play of lawyers training in EU law”. Küsitluse viisid läbi Euroopa Advokatuuride ja Õigusliitude Nõukogu (CCBE) ja Euroopa Avaliku Halduse Instituut (EIPA).